

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ ТА ІНФОРМАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ
УКРАЇНИ НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ОБРАЗОТВОРЧОГО
МИСТЕЦТВА І АРХІТЕКТУРИ
КАФЕДРА ДИЗАЙНУ

«Допущено до захисту»:
Завідувач кафедри дизайну
_____ Олена Тихонюк
Протокол засідання кафедри
№ __ від «__ » 2024 р.

Закалюкін Михайло Володимирович

Пояснювальна записка до кваліфікаційної роботи

**«Ідейно-графічна трансформація образу
національної Бібліотеки ім. Вернадського»**

зі спеціальності
022 «Дизайн»

Освітньо-професійна програма «Графічний дизайн»
Перший рівень вищої освіти (бакалавр)

Керівник:
Батенко Олена Володимирівна
старший викладач кафедри дизайну

Київ 2024

Зміст:

Анотація

Вступ

Актуальність теми

Мета

Мистецтвознавчий контекст

Творчий задум

Аналоги

Процес роботи

Висновки

Використані джерела

Анотація

Мета проекту:

Трансформувати сприйняття українського суспільства концепту бібліотек, з книгосховищ у простори розвитку та самоосвіти.

Створити та популяризувати оновлений імідж найбільшої бібліотеки України, як культурно-освітнього та науково-інформаційного центру.

Об'єкт дослідження:

Трансформація національної бібліотека України імені Володимира Івановича Вернадського.

Предмет дослідження:

Важливість забезпечення українського суспільства центром самоосвіти та інформації. Введення культури бібліотек, як освітніх просторів.

Актуальність:

У час активного національного пробудження українського суспільства є потреба у створенні центрів освіти, з міцною інформаційною базою. Та створення для них сучасних візуальних рішень, які б рекламували їх діяльність та заохочували доєднатися до числа користувачів.

Проблематика:

Застарілість іміджу та функції.

Відсутність цілісної айдентики та промоції

Ідентифікатор проекту:

Айдентика та серія шрифтових плакатів

Методи виконання:

Брендова айдентика та промоційні плакати для культурно-освітнього та науково-інформаційного центру імени Вернадського.

Висновки:

Україна має потенціал створення освітніх центрів та сучасного візуального рішення, яке буде створювати позитивний імідж цим установам і спонукати населення до самоосвіти.

Вступ

Національна бібліотека України імені Вернадського — це одна з найбільших національних бібліотек світу. Є головною всеукраїнською книгозбірнею, загальнодержавним комплексним бібліотечно-інформаційним, дослідницьким, науковим та методичним центром.

Це найбільше за обсягом документно-інформаційних ресурсів книгосховище України.

Як особливо цінний об'єкт культури перебуває під охороною держави.

Маючи надзвичайну потужну інформаційну базу бібліотека імені Вернадського не реалізовує свій повний потенціал. Проблемою бібліотеки є як і надмірна закритість до відвідувачів, так і застарілість своїх функцій.

Імідж таких установ є надзвичайно важливим, бо він прямо впливає на загальний розвиток науки, освіти та культури в суспільстві.

Сама бібліотека імені Вернадського переживає кризу ідентичности, що можна побачити з їхніх соц мереж, сайту, блогу, тощо. Вони відчують, що часи радянської системи обмеження доступу до інформації закінчились, проте до відкритості та вільного доступу, в межах своїх можливостей, ще не прийшли. Здебільшого бібліотека комунікує зі своєю аудиторією через свій сайт, який є дуже не зручним та не має логічного зрозумілого шляху користувача. Там можна прослідкувати спроби впровадження системи подій та конференцій, проте вони не достатньо масштабні для такої потужної установи.

Також бібліотека не має цілісної айдентики, яка б приваблювала аудиторію та заохочувала до самоосвіти. Як головна бібліотека України, бібліотека імені Вернадського має надзвичайний вплив на культуру користування такими установами по всій країні і могла б стати прикладом переродження української науково-інформаційної бази за рахунок побудови іміджу прогресивною візуальною комунікацією та сучасними дизайнерськими рішеннями.

Актуальність теми

У часи активного відродження національної свідомости, дуже важливо забезпечити суспільство надійними інформаційними джерелами та центрами освіти. Культурні центри вже набирають своїх обертів, тому ми все частіше чуємо про заходи та виставки присвячені діячам українського мистецтва та культури загалом.

Державні установи в Україні мають здатність до оновлення, до трансформації в центри, що служать українському суспільству та формують його національне майбутнє. Тож окрім приватних центрів, сьогодні ми бачимо приклад розвитку та відродження державної установи – **Українського Дому**, як Національного культурного центру. Його місією є слугувати суспільству, сприяти його об'єднанню та розвитку, представляти українську культуру, прогресивні ідеї, досягнення та ініціативи. А метою – реалізація мультидисциплінарної програми, спрямованої на зміцнення культурного фундаменту, репрезентацію і пізнання української культури у її повноті, різноманітті та міжкультурних зв'язках. Український Дім переосмислив свої функції, ресурси і потенціал та набув великої цінности для широкої аудиторії та рівня культурного розвитку суспільства.

Також ми бачимо трансформації найбільшого кіноархіву України у Національний центр Олександра Довженка. І вже сьогодні **Довженко-Центр** – одна з найдинамічніших культурних інституцій України з широким міжнародним представництвом у кіногалузі. Наразі це не просто архів, це сучасне фільмосховище, Музей кіно, видавництво та центр який здійснює збереження, популяризацію, дослідження та поширення національної кіноспадщини в Україні та закордоном. Тут проходять кінолекції, виставки, кінофестивалі, вистави, освітні події. Довженко-Центр також проводить навчальні проєкти для композиторів і має дитячі програми для культурного розвитку підростаючих поколінь. Проте задля широкого поширення обізнаності та набуття самосвідомости українського суспільства варто розвивати також освітньо-інформаційні центри. Потенціал стати одним з таких потужних освітніх центрів України має Національна бібліотека імені Вернадського, яка вже стала на шлях цієї трансформації.

Мета

Наразі спостерігається шалений приріст зацікавленості літературою, особливо українською літературою. Все більше ми чуємо про нових сучасних авторів, поетів і загалом про людей зацікавлених у книзі. За рахунок національного відродження зростає попит на першоджерела, наукові праці та інформації будь-якого напрямку.

Ці потреби можуть закрити бібліотеки, якщо розширити їхні функції.

Метою проекту є трансформування самого концепту бібліотек, перетворення їх з книгосховищ у простори розвитку та самоосвіти.

Трансформування цих установ у невід'ємну частину життя українського громадянина. Практична мета проекту – це створити промоційні візуальні рішення, які б приваблювали широку, активну, прагнучу до самоосвіти і культурного розвитку аудиторію до нового формату бібліотеки, як загальнодоступного місця освіти.

Метою проекту є зміна сприйняття українського суспільства бібліотек, як недоступних місць та книгосховищ, без функції та користі пересічному громадянину у дозвіллі та повсякденному житті.

Дизайн контекст

Візуальна складова завжди була важливою частиною суспільства.

Загальні характеристики образотворчого мистецтва, дизайну, архітектури, інтер'єру певного періоду тісно перепліталися з подіями та викликами того часу. Мистецтво завжди існує в контексті.

Найбільше цей контекст прослідковується в дизайні, як в одному з потужних засобів комунікації з широким загалом. Тому самопрезентація є надзвичайно важливою складовою побудови бренду, іміджу та взаємодії з кінцевим користувачем, особливо в сучасному світі відкритої інформації. Диджиталізація світу з соц мережами максимально скоротила відстань між аудиторією та брендом, що зробило айдентику та візуальну комунікацію надважливою як ніколи. Тепер це не тільки складові самого бренду – це частина нашого повсякденного життя.

Творчий задум

Для формування нового сприйняття бібліотеки вирішено створити візуальну комунікацію бібліотеки з новим підходом, що транслюватиме відродження центру та його розширену, і більш доступну функцію для суспільства. Творчим задумом було показати можливості та потенціал цієї установи, загалом концепції бібліотек та їхніх функцій, засобами графічного та бренд дизайну.

Згідно задуму було розроблено айдентику¹⁻³ та промоційні плакати⁴⁻⁹ для створення нового іміджу бібліотеки імені Вернадського, як сучасного центру розвитку та освіти.

Ідентифікатором проекту є акцент на типографіці, як характеристики бібліотеки. Промоційна частина має пряму комунікацію з аудиторією тому здебільшого використовуються відкриті зрозумілі щирі кольори. Натомість чорно-біла айдентика підкреслює серйозність, науковість інформації та освітницьку діяльність центру.

Притаманним проекту є використання знакових форм² для швидкого розпізнавання тематик і зон у навігації простором та у зовнішній комунікації щодо майбутніх подій.

Засобами промоції є типографічні плакати⁴⁻⁹ з цитатами видатних українських людей, що розкривають функції центру та спонукають скористатися ресурсами цієї установи. Використання цитат підкреслює інформаційну функцію та роль бібліотеки, як носія знань і мудрості, преданих поколіннями. Такий хід також надихає сучасників вивчати українську науку, культуру, історію, закликає досягнути глибини національної інтелектуальної спадщини та продовжувати традицію культурно-наукового розвитку нації.

Аналоги

Бібліотеки по всьому світові оновлюють свої функції, та стають центрами освіти, культурних подій, місцем народження ідей та проєктів, знайомств та осередком просвіти.

Однією з таких бібліотек, що близько до України є польський

Науково-інформаційний центр і академічна бібліотека у Катовіце

«CINiBA», що є спільною науковою бібліотекою двох університетів: Сілезького університету та Економічного університету. Бібліотека виконує функцію не лише архіву. Вона займається підвищенням якості освіти, наданням можливості мати доступ до найновіших джерел інформації та документів, розвитком ІТ-інфраструктури та сучасних бібліотечних систем, проведенням навчальних заходів, організацією та співорганізацією освітніх та культурних заходів, проведенням рекламно-інформаційних заходів. Бібліотека у Катовіце має читальні зали з різним рівнем доступу для користувачів та окремо для преси, індивідуальні робочі кабінки, місця оснащені комп'ютерами та інтернетом, приміщення для навчання та відпочинку з доступом до настільних ігор та зручних диванів «Акваріум». Відповідно CINiBA стала улюбленим місцем молоді для самоосвіти, розвитку та обміну думками, що неабияк впливає на розвиток польського суспільства.

Міська бібліотека Штутґарта (Stuttgart, Germany) яка має мовні практикуми, галерею, читання та бесіди, панельні дискусії та лекції, майстерню розвитку проектів і багато іншого. Ця бібліотека працює у форматі освітнього центру вже багато років.

Бібліотека Васконселос (Mexico). Заклад працює з травня 2006 року та пропонує безкоштовний доступ до бібліотечних послуг та різноманітних культурних заходів. Бібліотека у співпраці з міністерством культури надає доступ до різних культурних і мистецьких подій, таких як виставки, конференції, концерти, вистави, майстер-класи, курси, презентації книг, академічні заходи, читання та кіноподії. Також діяльність бібліотеки спрямована на розвиток освіти користувачів у різних галузях знань, завдяки формальним та неформальним освітнім подіям у співпраці з різноманітними навчальними закладами та партнерами. Тут проводять семінари, читання, панельні дискусії, курси, та інші події націлені на поширення освіти.

Об'єднання бібліотек Барселони. Каталонські бібліотеки пішли далі та створили ціле об'єднання яке виконує просвітницьку діяльність Каталонії. Вони не тільки є ресурсом інформації, а і стають частиною суспільного та культурного життя населення підтримуючи різноманітні акції місцевих та міжнародних організацій. Також бібліотеки мають багатофункціональні приміщення, аудиторії та виставкові зали, які навіть можна орендувати під конкретну наукову, освітню чи культурну подію. Приміщення оснащені

кімнатами для групової роботи та навчальними кабінетами, приємними, доступними «сенсорними просторами» з фізичної та когнітивної точки зору, які заохочують увагу та сприяють дослідженню, насолоді та відчуттю благополуччя за допомогою різних пристроїв і матеріалів.

Процес роботи

Складові проекту. Айдентика: лого¹, шрифт¹⁰, читацький квиток³, фірмовий мерч³, навігаційні знаки². Канали комунікації: промоційні плакати⁴⁻⁹, сайт³ та соц мережі³.

Розробка знаку¹. Знак центру є акцинетною графемою літери В, характерно питомого українського накреслення, що одразу наголошує на освітньо-інформаційній функції центру, та поширенню культури і пізнання національної спадщини. Такий хід сприятиме швидкому розпізнаванню знаку за рахунок графем першої літери назви центру імені Вернадського. Також знак є розкритою книгою з підкресленим корінцем, що вшановує функцію найбільшої бібліотеки України та книгозбірні. Знакова форма створена для репрезентації центру, як прогресивного сучасного місця для розвитку та самоосвіти.

Шрифт¹⁰. Для айдентики центру імені Вернадського було розроблено шрифт на основі накреслень української футури. Для деяких літер були додані варіативні накреслення з наданим українським характером шляхом пікселізації літер.

Окрім цього типові знакові форми використовуються для позначення окремих зон центру, навігації у просторі та для зовнішньої комунікації щодо подій або новин. Для кожної з зон було розроблено назву та відповідний знак². Задачею було уникати англізмів у позначенні зон центру та сконцентруватись на користі зони.

Читальні зали спеціалізованих фондів книгозбірні названі «**Читальня**»² та мають знак вже впізнаваної відкритої книги з посиленням корінцем. Простір проведення освітніх подій, лекцій, конференцій, читань, презентацій та інших подібних заходів названо «**Лекторій**»² та має знакову форму що нагадує тло для презентації та трибуну для виступу.

Вільний простір кав'ярні, відпочинку та спілкування названий **«Дотик»**², що розкриває функцію простору, як місця для взаємодії, нетворкінгу, знайомства та обміну думками. Знак простору складається з візуалізації дотику двох чверть кіл, які використовуються у графемі літери В та позначають розгорт книги.

Виставковий простір для проведення мистецьких подій названо **«Галерея»**² та має формалізований знак картини, як уособлення образотворчого мистецтва та культури загалом.

Окрім класичних просторів центру також запропоновано відкритий простір для роботи, місце коворкінгу, що має назву **«Коло»**², як позначення місця згуртованості процесом роботи чи навчання та має відповідний знак для швидкого запам'ятовування і асоціювання простору з його функцією.

Кімнати для переговорів, індивідуальні кабінки, закритий простір для обговорень названо **«Вузол»**², як місця тісного спілкування, вирішення конкретних питань та зв'язування долей людей одним проектом. Знак є відповідної форми, який символізує об'єднання трьох різних напрямків в одній точці та є формалізованим вузлом на прямій лінії умовної нитки.

Промоційні плакати⁴⁻⁹. Бібліотека імені Вернадського є великим сховищем та інформаційним джерелом доробок попередніх поколінь. Щоб підкреслити важливість пізнання наукової та культурної спадщини використано цитати видатних українських людей, як джерела інформації.

«З видимого пізнавай невидиме»⁴ Григорій Сковорода.

Плакат з цитатою Григорія Сковороди промотує зони галереї, читальні, простору відпочинку і спілкування та лекторій центру, як місць де люди пізнають нове завдяки текстам, лекціям, виставкам, нетворкінгу, різноманітним подіям, тощо. Візуальний хід зникання слова «невидиме» поміж літер «видимого» підкреслює значення цитати та імітує процес пізнання. Шлях глядача від «видимого» до «невидиме», підкреслює самоосвітню функцію центру та смислів схованих у величезних обсягах інформації. Сірий колір увиразнює схованість слова «невидиме».

«Слово формує світ»⁵ Павло Мовчан.

Плакат з цитатою Павло Мовчана промотує зони читальні та лекторію центру, як місць де формується світогляд людини. Композиція плакату розкриває значення цитати формування світу словом. Кольорова палітра наголошує на різноманітності та яскравості світу, який цікаво

досліджувати та відкривати різні його кольори, зокрема через слова, інформацію та події, доступні в освітньому центрі імені Вернадського.

«Всі слова уже були чиїмись»⁶ Ліна Костенко.

Плакат з цитатою Ліни Костенко промотує зони читальні та лекторію центру, як місць де пізнаєш та вбираєш знання попередників. Ритм слів розкриває кількість інформації які можна дослідити в стінах центру. Переpletення слів з формалізованими жовтими літерами створює об'єм та глибину, що підкреслює ємність знань, які можна отримати у стінах центру, а також закликає приєднатися до циклу передачі мудрости поколінь.

«Шукай у власних глибинах»⁷ Юрій Липа.

Плакат з цитатою Юрія Липи промотує зони читальні та лекторію центру, як місць пізнання світу та себе у ньому. Композиція плакату та ритм відлунь підкреслює значення цитати занурення у саморефлексію. Колір плакату працює на порівняння самопізнання з зануренням у морські глибини. Такий хід у контексті промоції центру освіти закликає людину використовувати для саморозвитку величезні ресурси і обсяги знань, доступні в центрі. А також запрошує долучитись до відкриття нового, набуття свідомості, і не зупинятись знайомитись з собою через знання про світ.

«Навчайтесь і свого не цурайтесь»⁸ Тарас Шевченко

Відома цитата Тараса Шевченка промотує зони читальні й лекторію центру, як місць навчання та пізнання власних праць. Цитата є скороченою для акцентування уваги на навчанні і поваги національної культурної та науково-інформаційної спадщини. Цей плакат націлений на боротьбу в українському суспільстві з почуттям меншовартости та набуття стійкого почуття шани доробок попередніх поколінь, а також гордість за надбання української культури.

Художній хід заповнення диджиталізованою помаранчево-золотистою вишивкою плакату наголошує на величезному обсязі знань української нації та багатстві культури. А також зображає сучасність та актуальність процесу дослідження українського.

«Культура – грядуще нації»⁹ Борис Олійник.

Плакат з цитатою Бориса Олійника промотує зони галереї, читальні, простору відпочинку і спілкування та лекторій центру, як місць пізнання, розвитку та творення культури.

Композиція плакату та ритм підкреслює значення цитати. Візуальний рух вдалечінь до слова «нації» крізь тунель «культура» розкриває перспективу розвитку нації через власне культуру. Кольорова палітра перегукується з помаранчево-золотистою гамою вишивки плакату «Навчайтесь і свого не цурайтесь» та підкреслює багатство культурної спадщини нації. Плакат закликає йти до власного майбутнього і приєднатися до активного національного відродження через культурознавство та культуротворення.

Висновки

Оновлення функцій бібліотеки – не нова річ для світу, проте дуже ефективна для загального розвитку суспільства. Україна має великий потенціал створення успішних освітніх центрів, особливо в наш час, коли є потреба у розвитку національної освіти, культури, дослідження архівів та першоджерел. У часи війни важливо об'єднати суспільство, а національний контекст дає цю можливість для реалізації. Україна, як постколоніальна країна, потребує активного розвитку освіти та всіх сфер творення нації.

Важливою частиною оновлення іміджу є саме створення цільного візуального образу центру, стійкої айдентики та яскравої промоції. Необхідно не тільки розширити функції установи, а і забезпечити їх якісною рекламою з сучасними дизайнерськими рішеннями, для залучення широкої аудиторії та культурної еліти загалом. Необхідно вибудувати зручну, акцентну та зрозумілу візуальну комунікацію центру з користувачем. У світі інформаційного шуму візуальна складова стає найважливішою та вирішальною частиною бренду. Проект пропонує вирішення цього комплексного питання дизайну, іміджу та промоції.

Національна бібліотека імені Вернадського має міцну наукову, інформаційну базу та статус для зрушення цих процесів у суспільстві. Варто лиш трансформувати свою функцію для суспільства та піти шляхом широкого впливу. Вона має можливість стати потужним центром популяризації освіти серед населення та невід'ємною частиною життя кожного українця.

Використані джерела

Твори методичного фонду кафедри

Книга «Афоризми відомих українців». Видавництво «Фоліо»

www.nbu.gov.ua/

dovzhenkocentre.org/

www.uadim.in.ua/

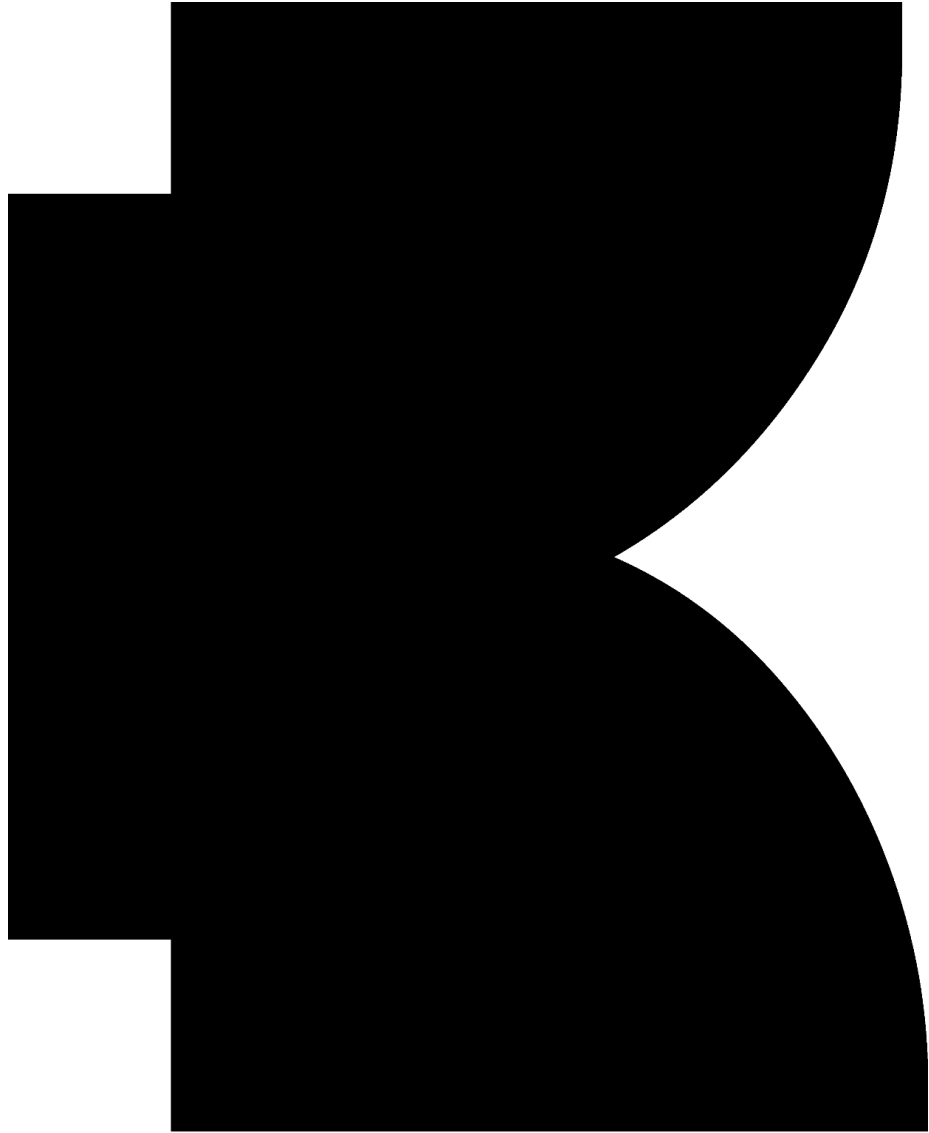
ciniba.edu.pl/

stadtbibliothek-stuttgart.de/

bibliotecavasconcelos.gob.mx/

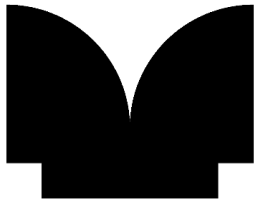
www.instagram.com/biblioteques_bcn/

ajuntament.barcelona.cat/biblioteques/

 НАУКОВО-ІНФОРМАЦІЙНИЙ
ТА КУЛЬТУРНО-ОСВІТНІЙ
ЦЕНТР ІМЕНІ ВЕРНАДСЬКОГО

зображення № 1

ЧИТАЛЬНЯ

читальні зали
спеціалізованих фондів
книгозбірні

ЛЕКТОРІЙ

простір проведення
освітніх подій, конференцій,
читань, презентацій

ДОТИК

простір кав'ярні,
відпочинку
та спілкування

ГАЛЕРЕЯ

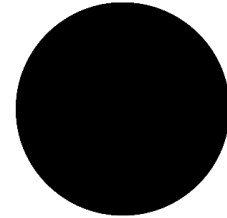
виставковий простір
мистецьких подій

ВУЗОЛ

індивідуальні кабінки,
кімнати для переговорів

КОЛО

відкритий простір
для роботи, коворкінг

РОЗРОБКА ЗНАКОВИХ ФОРМ НАВІГАЦІЇ ДЛЯ ПРОСТОРУ НАУКОВО-ІНФОРМАЦІЙНОГО ТА КУЛЬТУРНО-ОСВІТНЬОГО ЦЕНТРУ

зображення № 2

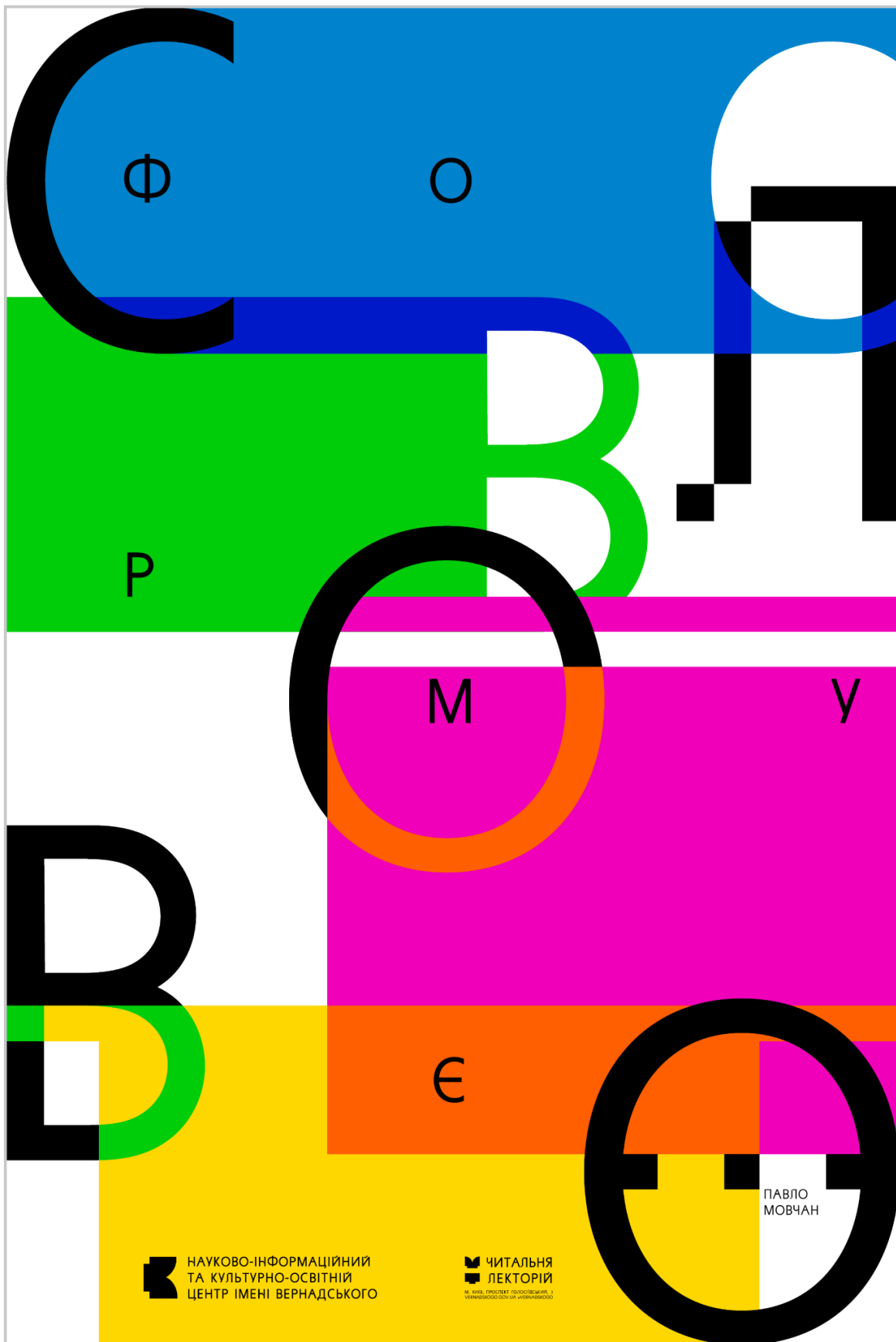

зображення № 3

зображення № 4

зображення № 5

ВСІ СПО
СЛОВА СП
ОВА СПОВ
А СЛОВА
СПО ВА

ЛІНА
КОСТЕНКО

УЖЕ БУЛИ

Ч И Ї М И С Ь

 НАУКОВО-ІНФОРМАЦІЙНИЙ
ТА КУЛЬТУРНО-ОСВІТНІЙ
ЦЕНТР ІМЕНІ ВЕРНАДСЬКОГО

 ЧИТАЛЬНЯ
ЛЕКТОРІЙ
М. Київ, проєкт ГОЛОВСЬКАЯ, 1
VERKHIVSKOYI.CNTR@KIEV.UK

НАУКОВО-ІНФОРМАЦІЙНИЙ
ТА КУЛЬТУРНО-ОСВІТНІЙ
ЦЕНТР ІМЕНІ ВЕРНАДСЬКОГО

ШУКАЙ

ЧИТАЛЬНЯ
ЛЕКТОРІЙ

М. КИЇВ, ПРОСПЕКТ ГРОСВЕТАЙСЬКИЙ, 1
VERNADETSKOIO.CENTR@UKRAINE.NET

У ВЛАСНИХ

ЮРІЙ
ЛИПА

зображення № 7

НАВ
ЧАЙ
ТЕСЬ

І СВОГО НЕ ЦУРАЙТЕСЬ

зображення № 9

FUTURA BOOK

ВАРІАТИВНА

Aa Bb Cc Dd Ee Ff Gg Hh Ii Jj
Kk Ll Mm Nn Oo Pp Qq Rr Ss Tt
Uu Vv Ww Xx Yy Zz

Аа Бб Вв Гг Гг Дд Ее Єе Жж Зз
Ии Іі Її Йй Кк Лл Мм Нн Оо Пп
Рр Сс Тт Уу Фф Хх Цц Чч Шш
Щщ Ъь Юю Яя

б в г г д д е з й й л л н н
о о ф ц ч ч ш щ ъ ъ ю

. , : ; ! ? - - ( ) « » № @ '